

TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR YÖNETİMİ VE 6360 SAYILI YASANIN GETİRDİĞİ DEĞİŞİM: KONYA ÖRNEĞİ¹

Ömer Faruk TEKİN²

Öz

Büyükşehirlerin yönetilmesi geçmişten günümüze üzerinde tartışılan sorunlardan biridir. Bu tartışmalar daha çok ölçek sorunları, yerel hizmetlerin daha etkin, verimli ve ekonomik gerçekleştirilmesi, yerel katılımın sağlanması ve demokrasinin daha iyi işletilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Türkiye'de 1984 yılından itibaren uygulanmaya başlayan büyükşehir belediye sistemi, takip eden dönemlerde yeni büyükşehirlerin ilave edilmesi yanında yarıçapa dayalı genişletme ve bütünleştirme gibi yeni modellerden faydalanarak gelişme göstermiştir. Son olarak 2012 yılı Aralık ayında çıkarılan ve yerel yönetim mevzuatında önemli değişiklikler yapan 6360 sayılı Kanun, ölçek sorunu başta olmak üzere diğer bütün sorunlar üzerindeki tartışmaları yeniden ve daha güçlü bir şekilde gündeme getirmiştir. Bu Kanunun getirdiği yeniliklerden biri de belediye mücavir alanını il sınırına eşitlemesidir. Ayrıca ikili bir yapı oluşturacak şekilde, sadece büyükşehirlerde il özel idarelerinin, belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmış, köyler mahalleye dönüştürülmüştür. Bu durum, coğrafi sınırları çok geniş olan illerde yerel hizmetlerin etkin, verimli ve ekonomik olarak yerine getirilmesi, siyasal katılımın sağlanması ve demokrasinin işlemesi ile ilgili tereddütler doğurmuştur.

2014 yerel seçimlerinden sonra uygulanmaya başlayan yeni büyükşehir modelinin, pratikte idarî, siyasî, sosyal ve kentsel etkileri görülmeye başlanmıştır. Bu çalışmada, öncelikle Türk yerel yönetim sistemi içinde büyükşehir yönetim sisteminin tarihi gelişimi üzerinde ana hatlarıyla durulacaktır. 6360 sayılı Kanuna yönelik eleştiriler ve değerlendirmelere kısaca değinilecektir. Son olarak, yeni büyükşehir sisteminin, en geniş coğrafi sınırlara sahip Konya ili özelindeki etkileri değerlendirilecektir. Yeni modelin Konya ilini hangi boyutlarda nasıl etkilediği, Konya'ya ilişkin verilerin tablolaştırılması yoluyla incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetim, Büyükşehir Yönetimi, 6360 Sayılı Kanun, Konya İli

JEL Kodu: H75, H76

THE METROPOLITAN ADMINISTRATION IN TURKEY AND THE CHANGE THROUGH LAW NO. 6360: THE CASE OF KONYA

Abstract

The administration of metropolitan cities is one of the problems discussed since the past until today. These debates focus rather on the issues of scale, realization of more effective, efficient and economic local services, ensuring local participation and strengthening democracy.

The metropolitan municipal system, which has been implemented in Turkey since 1984, has been improved by adding new metropolitan cities in the following periods and benefiting from new models such as radius-based expansion and integration. Recently, Law No. 6360 issued in December 2012 made important changes in local government legislation. The discussions on all the other problems, especially the scale problem, have come to the agenda again and more strongly. One of the innovations brought by this law is the equalization of municipalities' contiguous area to the borders of the province. In addition, the law creates a dual structure: the legal entities of provincial special administrations, town municipalities and villages have been abolished only in the municipal cities. The villages have been transformed into the neighborhoods. This has created doubts about the effective, efficient and economic fulfillment of local services, the provision of political participation and the implementation of democracy in the provinces having very wide geographical boundaries.

Administrative, political, social and urban influences of the new metropolitan model, which has started to be implemented after the local elections in 2014, have begun to be seen in practice. In this study, primarily the historical development of the metropolitan administration system within the Turkish local government system will be outlined. Critics and evaluations on the Law No. 6360 will be briefly mentioned. Finally, the effects of the new metropolitan system will be evaluated on the case of Konya province with the widest geographical boundaries. The issue of how and in which dimensions the new model impacted Konya will be examined by tabulating the data on Konya.

Keywords: Local Government, Metropolitan Administration, Law No: 6360, Konya Province

JEL Classification Codes: H75, H76

¹ Bu çalışma, 15-17 Ekim 2015 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesi tarafından düzenlenen 13. Kamu Yönetimi Forumu'nda (KAYFOR13) sözlü olarak sunulan bildirinin gözden geçirilmiş, genişletilmiş ve güncellenmiş şeklidir.

² Uzman, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ofaruktekin@selcuk.edu.tr

Giriş

Türkiye’de büyükşehir belediye sistemi, 1984 yılından itibaren, 3030 sayılı Kanun ile uygulanmaya başlamıştır. Takip eden dönemlerde yeni büyükşehirlerin ilave edilmesi yanında yarıçapa dayalı genişletme ve bütünleştirme gibi yeni modellerden faydalanarak gelişme göstermiştir. Son olarak 2012 yılı aralık ayında çıkarılan 6360 sayılı Kanun yerel yönetim mevzuatında önemli değişiklikler yapmaktadır. Kanun, ölçek sorunu başta olmak üzere diğer bütün sorunlar üzerindeki tartışmaları yeniden başlatmıştır. Bu Kanunun getirdiği yeniliklerden biri de belediye mücavir alanını il sınırına eşitlemesidir. Ayrıca ikili bir yapı oluşturacak şekilde, sadece büyükşehirlerde il özel idarelerinin, belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmış, köyler mahalleye dönüştürülmüştür. Bu durum, coğrafi sınırları çok geniş olan illerde yerel hizmetlerin etkin, verimli ve ekonomik olarak yerine getirilmesi, siyasî katılımın sağlanması ve demokrasinin işlemesi ile ilgili tereddütler doğurmuştur.

6360 sayılı kanun 2014 yılında yapılan yerel seçimlerle birlikte uygulanmaya başlamıştır. Yerel siyaset ve yönetimde, yerel hizmetlerin gerçekleştirilmesinde kanunun etkileri görülmeye başlamıştır. Bu çalışmada, öncelikle Türkiye’de büyükşehir yönetim sisteminin tarihi gelişimi hakkında genel bir çerçeve çizilecektir. 6360 sayılı Kanuna üzerinde yapılan tartışmalara, buna yönelik eleştiri ve değerlendirmelere yer verilecektir. Son bölümde ise, yeni Kanunun öngördüğü büyükşehir modelinin, en geniş coğrafi sınırlara sahip Konya ilindeki etkileri ve bu konuda görülen değişiklikler incelenecektir. Yeni büyükşehir sisteminin Konya ilini hangi boyutlarda nasıl etkilediği, Konya’ya ilişkin veriler analiz edilerek ve tablolastırılarak incelenecektir. Çalışmanın yeni büyükşehir modelinin uygulanmasının Konya özelinde bir fotoğrafını sunması, pratikte karşılaşılan sorunların çözümüne katkı yapması beklenmektedir.

1. Türkiye’de Büyükşehir Yönetiminin Gelişimi

Büyükşehir yönetimi büyük yerleşim yerlerinin nüfuslarının hızla artması ve yerleşme düzenlerinin dağınık, yayılmış ve plansız bir şekilde gelişmesi sonucunda, geleneksel yönetim modellerinin dışında, ihtiyaçlara daha uygun olan yönetim ve planlama usulleriyle yönetilmelerini sağlamak amacıyla, kanunlarla oluşturulan belediye türünü ifade eden özel bir yönetim modelidir (Bozkurt ve diğerleri, 2014: s. 49). Büyükşehir Belediyesi en az üç ilçe (veya ilk kademe) belediyesini içine alan, bu belediyeler arasında eşgüdüm (koordinasyon) sağlayan, yasalarla verilen yetkileri kullanan, görev ve sorumlulukları yerine getiren, idarî ve malî özerkliği bulunan ve karar organı seçimle belirlenen kamu tüzel kişiliğidir (Parlak, 2011: s. 113).

Anakent, bütünşehir, metropoliten alan veya metropol (metropolis) olarak da bilinen büyükşehir, uydu yerleşimleriyle, banliyöleriyle bir büyük kentin sosyal ve ekonomik etkisi altındaki çevre arazisinin bütünüdür. Metropoliten alan, eski Yunanca’da anakent anlamına gelmektedir. Kendisine bağlı küçük yerleşim birimleri olan büyük yerleşim alanını ifade etmektedir. Bu kavram bir anakent ile çevresindeki ilçeleri kapsadığı gibi (dağıtılmadan önceki Londra metropoliten alanı örneği ve şimdiki New York örneği), birden çok büyük yerleşimin birlikteliğini (Tokyo – Yokohama örneği) de ifade edebilmektedir (Ergun, 2015: s. 175).

Büyükşehir olgusu Türkiye gündemine 1960’lı yıllardan sonra girmiştir. 1950’li yıllardan sonraki hızlı kentleşme sürecinde, genel yerleşim politikalarının uygulanamaması sebebiyle orta ve küçük kentlerin gelişmeleri tam olarak sağlanamamış, büyükşehirler daha da büyüyerek problemlerin giderilemez boyutta olduğu yerleşimler haline gelmişlerdir. 1960’larda ülke gündemine giren büyükşehirleşme olgusu dengeli kentleşme politikalarının uygulanamayışından kaynaklanan bir süreçte gerçekleşmiştir. 1984 yılına kadar büyükşehirlerde yaşanan sorunların çözümünde merkezî yönetim etkin rol oynamıştır. 1965-1984 yılları arasında büyükşehirlerin kurulması yönünde birçok çalışma yapılmış ancak bunlar kanunlaşamamıştır. Bu yıllar arasındaki bu çalışmalarda merkezî yönetimin büyükşehir yönetiminde yetki ve sorumluluk alanları geniş tutulmaya

çalışılmıştır. 1984 yılından sonra büyükşehir yönetiminde merkezî yönetim görev, yetki ve sorumluluklarının büyük bölümünü yerel yönetimlere bırakmıştır. Tarihî süreçte büyükşehir yönetim sistemi genel kamu yönetim sistemindeki değişimlere paralel bir değişme göstermiştir (Tekel, 2017: s. 76). Türkiye’de büyükşehir yönetiminin gelişimini daha iyi anlamak açısından, bu değişimleri belli dönemler (Keleş, 2014: s. 331 ve devamı) halinde incelemek yerinde olacaktır:

1.1. 1930-1960 Dönemi

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu, İstanbul için özel bir yönetim şekli öngörmekteydi. Kanun İstanbul Belediyesi ile İstanbul İl Özel İdaresi’nin birleştirildiği bir modeli getirmişti. Merkezî yönetim tarafından atanan bir vali, İstanbul Belediye Başkanı olarak da görev yapmaktaydı. Bu “ortak yönetim”in seçimle gelen üyelerden oluşan bir meclisi, ayrıca seçilmiş ve atanmış üyelerden oluşan bir encümeni vardı. İstanbul kenti 1956 yılına kadar bu şekilde yönetilmiştir. 1956’dan sonra tekrar diğer belediyelerde olan modele dönüş yapılmış, belediye ve il özel idaresi kendi seçilmiş meclislerine sahip olmuşlardır (Keleş, 2014: s. 331).

1580 sayılı Kanun, İstanbul için ayrı bir yönetim biçimi öngörse de, bir yerde belediye örgütü kurulabilmesi için, nüfusunun 2000 veya daha fazla olmasını hükme bağlamıştı. Nüfusu 2000 olan yerleşim yerleri ile 1 milyon veya daha fazla olan şehirler aynı hükümlere tabi olarak yönetilmekteydi. Yani, küçük belediyelerle büyük belediyeler arasında kuruluş, yetki ve gelirler açısından bir farklılık gözetmemişlerdi. Bu durum o yıllarda dünyanın pek çok ülkesi için geçerlidir. Oysa küçük yerleşim yerleri ile büyük şehirlerin sorunları arasında büyük farklar bulunmaktadır. Birkaç bin kişinin yaşadığı küçük yerleşimlerle milyonluk büyük şehirlerin bir tutulması yönetim sorunlarına yol açmaktadır. Bu sebeple, Batı ülkelerinde 20. Yüzyılın başından itibaren, büyük şehirlerin yönetimi için özel yöntemler ve modeller geliştirilmeye çalışılmaktadır. Londra, New York, Tokyo, Paris ve Toronto gibi kentlerde metropoliten yönetim, anakent yönetimi veya büyük kent yönetimi adı verilen farklı yönetim yapısı denemelerine rastlanmaktadır (Eryılmaz, 2013: s. 203; Keleş, 2013: s. 332).

1.2. 1960-1980 Dönemi

1961 Anayasası, büyük kent yönetimlerine özgü herhangi bir yapılanmayı öngören bir hüküm içermemekteydi. Anayasa birden çok yerel yönetim birimini kapsayan büyükşehir yönetimleri kurulmasına uygun bir yapıda değildi. 1960 ve 1980 yılları arasında bu sebeple, birçok belediye, hizmetlerini daha iyi yerine getirebilmek amacıyla, kendi aralarında birlikler kurmayı denemişlerdir. Ancak, belli bazı hizmetler veya işlevleri yerine getirmek amacıyla kurulan bu birlikler bir büyükşehir yönetimi anlayışından uzaktı (Keleş, 1985: s. 74; Keleş, 2014: s. 331).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (1963-1967), Büyük şehir bölgeleri (metropoliten bölge) nüfusun ve ekonomik faaliyetlerin aşırı derecede toplandığı ve bunun sonucunda birçok sosyal, ekonomik ve fizikî sorunları bulunan büyükşehir bölgelerimizle ilgili çalışmalar, bölge politikasının bir yönü olarak görülmektedir. Bu belgelerin çevresinde yeni cazibe ve büyüme merkezleri, sanayi oluşturarak nüfusun ve ekonomik faaliyetlerin daha dengeli bir şekilde dağıtılması hedefinden söz edilmiştir. Bununla ilgili araçlar ve imkânların araştırılması vurgulanmış, ancak ileriye dönük bir idarî düzenlemeden veya bunun gerekliliğinden bahsedilmemiştir (DPT, 1963: s. 474).

1960-1980 yıllarını kapsayan dönemde yönetim metotlarının yeniden düzenlenmesi çerçevesinde, büyük kentlerdeki sorunları çözmek ve yerel yönetimlerin etkinliği arttırmak amacıyla bazı kanun tasarıları hazırlanmıştır. Ancak bunların hiçbiri kanunlaşmamıştır. Büyük kentler için özel yönetimler oluşturma ihtiyacı, kalkınma planlarında ve reform çalışma belgelerinde dile getirilmiştir (Keleş, 2014: s. 332). Bu dönemde büyük kentlerin yönetimiyle ilgili sorunlar, daha ziyade planlama problemi olarak kabul edilmiş, bu amaçla İmar ve İskân Bakanlığı’na bağlı, İstanbul, İzmir ve Ankara’nın Nazım Planları’nı hazırlamak için “Metropoliten Nazım Plan Büroları” kurulmuştur. 1972 yılında yine üç büyük kentte yatırım ve planlama konusunda

eşgüdüm sağlamak üzere “Bakanlıklararası İmar Koordinasyon Kurulu” oluşturulmuştur. 1979 yılında bölge planlama çalışmalarında koordinasyon sağlamak amacıyla “Bakanlıklararası Planlama ve Uygulama Eşgüdüm Kurulu” meydana getirilmiştir (Torlak ve Sezer, 2005: s. 90).

1.3. 1980-1983 Dönemi

Askerî idarenin hâkim olduğu bu üç yıllık dönemde büyük kentlerin yönetiminde bazı köklü değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişiklikler Türkiye’de büyük kentlerde özel yönetim biçimleri oluşturulmasına yönelik önemli gelişmelerdir. İlk değişiklik, Millî Güvenlik Konseyi’nin 34 sayılı kararı ile, büyük kentlerdeki küçük yerel yönetimlerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve bu yerleşim yerlerinin büyük belediyelerle birleştirilmesidir. Bu kapsamda büyükşehir alanlarının yakınında yer alan 120 belediyenin ve 150 köyün tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Bu değişiklik, bazı askerî otoritelerce farklı uygulamalara konu olunca, uygulamadaki farklılıkları gidermek için, 1981 yılında 2561 sayılı birleştirme kanunu yürürlüğe girmiştir. Büyükşehir alanlarındaki yönetim yapısını yeniden düzenleyen kanun, nüfusu 300 bin ve daha fazla olan 8 kenti (İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Gaziantep, Konya ve Eskişehir) ve onların yakınındaki yerleşim yerlerini kapsamıştır (Keleş, 2014: s. 332-333).

1.4. 1983-2004 Dönemi

Türkiye’de büyükşehir belediyeleri ile ilgili hukuki düzenleme ilk kez 1982 Anayasası “Büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir.” hükmünü (127. madde) getirmiştir. Bu, önceki yirmi beş yılda büyükşehirlere özgü bir yönetim oluşturulması konusundaki ihtiyaca cevap niteliğindedir. Çünkü daha önce bu özel yönetimlerin oluşturulmasına yürürlükteki anayasalar engel teşkil ediyordu. 1982 Anayasası’nın kabulüyle büyük kentlere uygun özel bir yönetim yapılanmasının oluşturulmasına yönelik çalışmalar başlamıştır (Çınar ve diğerleri: 2009: s. 48; Keleş, 1985: s. 77).

Bu amaçla yapılan ilk girişim, 1983 yılında yeni hükümetin kurulmasından sonra, 2972 Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un çıkarılmasıdır. Bu kanun, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçelerin belediye başkanı ve meclis üyesi seçimlerinde her bir ilçenin bir seçim çevresi olduğunu (4. madde) hükme bağlamıştır. Bu kanun hem büyükşehir (anakent) için hem de ilçe belediyeleri için ayrı belediye başkanları seçilmesi kuralını getirmiştir. 1984 yılında bu nitelikleri taşıyan üç kent (İstanbul, İzmir, Ankara) bulunuyordu. 2972 sayılı kanun (geçici 5. madde) büyükşehir yönetiminin esaslarını düzenleme yetkisini, 25 Mart 1984 yerel seçimlerinden önce bir kanun hükmünde kararname ile hükümete vermiştir. 23 Mart 1984 tarihinde yürürlüğe giren 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile üç büyük kentte iki kademeli büyükşehir yönetim modeli uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonra, 27 Haziran 1984 tarihinde, “3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” yürürlüğe girerek, önceki kararname değiştirilmiştir. 3030 sayılı kanunun oluşturduğu büyükşehir modeli, büyük değişikliklere maruz kalmadan, 2004 yılındaki kanunî düzenlemeye kadar uygulanmıştır (Çınar ve diğerleri: 2009: s. 49; Keleş, 2014: s. 335).

Bu gelişmelerden sonraki süreçte, “büyük yerleşim merkezi” haline gelen kentlere, değişik kanun veya kanun hükmünde kararnamelerle büyükşehir statüsü verilmiştir. Tablo 1’de sayısı 30’u bulan büyükşehirlere, büyükşehir oldukları yıllar ve ilgili kanunî düzenlemelerle birlikte gösterilmektedir:

Tablo 1: Büyükşehir Belediyelerin Kuruluş Tarihleri

Yıl	Yasal Düzenleme	Belediye
1984	3030 sayılı Kanun	İstanbul, Ankara, İzmir
1986	3306 sayılı Kanun	Adana
1987	3391, 3398 ve 3399 sayılı Kanunlar	Bursa, Gaziantep, Konya
1988	3508 sayılı Kanun	Kayseri
1993	504 sayılı KHK	Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit (Kocaeli), Mersin, Samsun
2000	593 sayılı KHK	Adapazarı (Sakarya)
2014	6360 sayılı Kanun *6447 sayılı Kanun	Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu*, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van

Kaynak: Zengin, 2014: s. 104’den uyarlanmıştır.

1984’de 3030 sayılı Kanun’la üç büyük kentin büyükşehir statüsü kazanmasından 2004 yılında çıkarılacak 5216 sayılı Kanun’a kadar 16 il belediyesi yasal düzenlemelerle, büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. 2012 yılında çıkarılacak 6360 sayılı Kanun’un uygulandığı ilk yerel seçimlere kadar 16 büyükşehir belediyesi devam etmiştir. 2014 yerel seçimlerinde 14 il eklenerek büyükşehir sayısı 30’a yükselmiştir.

1.5. 2004’den Bugüne

Türkiye’de, 2000’li yıllarda yerel yönetimler alanında bir değişim başlamış, çıkarılan kanun ve yönetmeliklerle mevzuattaki sıkıntılar giderilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte, büyükşehir belediye yönetim sistemini düzenleyen ve değiştiren iki önemli kanun çıkarılmıştır: Biri, 2004 yılının Temmuz ayında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, diğeri ise 2012 yılının sonlarında çıkarılan 6360 sayılı Kanun’dur.

5216 sayılı Kanun büyükşehir belediyesini tanımlarken, “*en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan*” ifadesiyle (3. Madde), büyükşehir kurulmasını en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsamaya şartına bağlamıştır. 3030 sayılı Kanun’daki alt kademe tabiri 5216 sayılı Kanun’da ilk kademe şeklinde belirtilmiştir. 5216 sayılı Kanun, ilçe belediyesini “*Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesi*”, ilk kademe belediyesini ise “*Büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediye*” şeklinde tanımlamıştır.

2008 yılının Mart ayında çıkarılan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, büyükşehir belediyelerinin sınırları içinde ilk kademe belediyesi kurulması imkânını ortadan kaldırmıştır. Mevcut ilk kademe belediyelerini de büyükşehir içindeki ilçe belediyelerine mahalle olarak bağlamıştır (Keleş, 2014: s. 336).

5216 sayılı Kanun ayrıca “*Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000’den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.*” hükmünü getirerek (4. madde), nüfus kriterini de yükseltmiştir. Ancak o dönemde mevcut büyükşehir belediyelerinin yarısından fazlası bu kriteri taşımamaktaydı.

5216 sayılı Kanun’un getirdiği modelin en önemli özelliği mevcut 16 büyükşehir belediyesinin sınırlarının ve böylece yetki ve sorumluluk alanlarının genişletilmesidir. Büyükşehir belediyesinin sınırları çevresinde ve aynı il sınırları içinde bulunan belediye ve köyler belediye kanunundaki katılma hükümleri uygulanarak büyükşehir belediyesine katılabilecektir (6. madde). Katılma kararı, ilgili ilçe ya da ilk kademe belediye meclisinin talebiyle, büyükşehir belediye meclisi tarafından verilecektir (Çınar ve diğerleri, 2009: s. 79).

5216 sayılı Kanun'un tartışılan geçici 2. maddesi de sınırlarla ilgilidir. Büyükşehir belediyesi sınırlarının 20, 30 ve 50 kilometre gibi uzaklıklar belirlenerek ve bu yarıçap büyüklüklerine uygun olarak kentlerin niteliklerine hiç bakılmadan, mekanik bir şekilde çizilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan pergelle çizer gibi sınır belirlemek, bilimsel temelden mahrum olarak değerlendirilmiş ve gerçekçi bulunmamıştır. Bunun yanında, büyükşehir belediyesine katılacak yerleşim yerlerinde halkoyuna başvurmanın göz ardı edilmesinin, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na (5. madde) aykırılığı dile getirilmiştir. Bu sebeplerle 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Kanun ile (3. madde) bu uygulama da ortadan kaldırılmıştır (Keleş, 2014: s. 336).

Büyükşehir yönetimi ile ilgili çıkarılan diğer kanun ise "6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"³dur. 12 Kasım 2012'de kabul edilen ve 6 Aralık 2012'de Resmî Gazete'de yayınlanan 6360 sayılı Kanun ile yerel yönetim ve özellikle büyükşehir yönetim sisteminde önemli değişiklikler yapılmıştır.

6360 sayılı Kanun, büyükşehir belediyesinin kurulması ve sınırlarının belirlenmesi, yeni kurulan büyükşehir belediyeleri, idarî yapı ve işleyişteki değişmelere değinmektedir. Büyükşehir belediyesi ile ilgili her şeye değinen komple bir kanun değil; adında da geçtiği üzere⁴, kanun belediyelerle ilgili mevcut mevzuata atıflar, eklemeler, değiştirmeler ve ilgalardan oluşmaktadır. Yeni kanun, takip eden bölümde ayrıntılı analiz edileceği için bu bölümde kısaca anlatılmıştır.

2. 6360 Sayılı Kanunun Getirdiği Yenilikler

6360 sayılı kanun, 5216 sayılı Kanun'un 3. maddesinde değişiklik yaparak, büyükşehir belediyesini, "Sınırları il mülkî sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi" olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan, ilk kademe belediyeleri zikredilmediği için ilçe belediyelerinden oluşan bir büyükşehir yönetim modeli öngörüldüğü, büyükşehir belediyelerinin mücavir alanlarının il mülkî sınırlarına eşitlendiği anlaşılmaktadır.

30 Mart 2014 Yerel Seçimleri ile birlikte yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun'un getirdikleri, çalışmanın boyutlarını aşmadan, kısaca şöyle özetlenebilir (Arıkboğa, 2013: s. 67 – 68; Özer, 2013: s. 114 – 115; Zengin, 2014: s. 102 - 103):

- 14 il belediyesi, büyükşehir belediyesi yapılmış, büyükşehirlerin sayısı 30'a yükselmiştir.
- Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülkî sınırlarına genişletilmiş; büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları da ilçe mülkî sınırlarıyla eşitlenmiştir.
- Büyükşehir Belediyesi olmayan illerde, nüfusu 2.000'in altında olan 526 belediye, köye dönüştürülmüştür. (Bu belediyelerin sayısı başlangıçta 559 olarak belirlenmişti. Ancak 33 tanesi Kanun yürürlüğe girene kadar birleşme yoluyla nüfusunu arttırmayı başarmıştır (Milliyet, 12.12.2012).)
- 5747 sayılı Kanun'dan itibaren iki kademeli (büyükşehir ve ilçe belediyesi) olarak kurulan ve işleyen mevcut büyükşehir belediyesi modelinde, 2.000 nüfus şartına bağlı kalmaksızın, bu ikili modelden dolayı yeni büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan 1.076 belde belediyesi ile 16.500 köy tüzel kişiliğini kaybetmiş ve mahalleye dönüşmüştür.

³ 14/3/2013 tarihli ve 6447 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle, bu Kanunun başlığında yer alan "ON ÜÇ" ibaresi "ON DÖRT" olarak, "YİRMİ ALTI" ibaresi "YİRMİ YEDİ" olarak değiştirilmiş ve 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Muğla," ibaresinden sonra gelmek üzere "Ordu," ibaresi eklenmiştir (6360/1. sayfa).

⁴ "6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"

- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde bucak ve bucak teşkilatları da kaldırılmıştır. Merkezî idarenin taşra teşkilatına ait birimler olan bucaklar büyükşehir belediyesi bulunan illerde öngörülmemektedir (Eryılmaz, 2013: s. 205).
- Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüştürülen belediyelerin komşu oldukları il, ilçe ve nüfusu 2000’in üstünde olan belde belediyelerine, belediye meclisi kararı ile mahalle olarak katılmalarına imkân sağlanmıştır.
- Büyükşehir belediyesi kurulabilmesi için gerekli olan şart, belediye nüfusunun 750.000’i aşması yerine, il nüfusunun 750.000’in üzerinde olması biçiminde değiştirilmiştir.
- Yeni büyükşehir belediyesi olan 14 ilde, büyükşehir belediyesi kapsamında 25 yeni ilçe kurulmuş ve bağlılık değişiklikleri yapılmış, toplam BŞB ilçe belediyesi sayısı 143’ten 519’a çıkmıştır. İl belediyesi olarak devam eden Zonguldak’ta da 2 yeni ilçe kurulmuş, bu kanunla kurulan ilçe sayısı 27 olmuştur.
- Büyükşehirlerde yeni bir ilçe belediyesinin kurulabilmesi için, nüfus ölçütü 50.000’den 20.000’e çekilmiştir. Mahalle kurulabilmesi içinse bu rakam 500 olarak belirlenmiştir.
- 30 büyükşehir belediyesinde il özel idareleri kaldırılmıştır. İl özel idare sayısı 81’den 51’e düşürülmüştür. Kaldırılan il özel idarelerinin yerine bu illerde, valiliklere bağlı Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Kalkınma çalışmaları ve kamu harcamaları yanında kamu ve özel yatırımların yönlendirilmesi, vilayetin tanıtılması, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordine edilmesi ve yönetilmesi, ildeki bütün kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetleri arasında koordinasyon sağlanması ve denetleme görevleri bulunan bu merkezlere valiler başkanlık edecektir. Ayrıca, genel bütçe vergi gelirlerinin % 0,25’lik kısmı nüfus da dikkate alınarak bu merkezlere aktarılacaktır (Genç, 2014: s. 4-5).
- Yerel yönetimlerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paylar yeniden düzenlenmiştir. Belediye gelirleri ve paylar ile ilgili detaylı bilgi kanunun malî yapıya etkileri bölümünde verilecektir.

3. 6360 Sayılı Kanuna Yönelik Tartışma ve Değerlendirmeler

6360 sayılı Kanun hakkında, tek tek hükümlerinin ifade ettiği noktalardan çok, genel olarak yerel yönetim sistemimize getirdikleri üzerine olumlu ve olumsuz eleştiriler yapılmıştır. Kanun’un genel itibarıyla yerel yönetim sistemi için olumlu yönü, belediyelerin mücavir alanlarının il sınırlarına genişletilmesinin, yetki sınırlarının ve sorumlulukların netleşmesine ve bununla ilgili ihtilafların giderilmesine katkıda bulunacak olmasıdır. Ancak bu sınırlar genişletilirken yerinden yönetim anlayışına zarar verilmemesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Çünkü mevcut idarî yapı ve personel sistemi içinde, hizmet alan ile hizmet veren arasındaki fizikî uzaklığın sorun yaratabileceği belirtilmektedir (Can, 2013: s. 267). 6360 sayılı Kanun çıkarılmadan çok önce, büyükşehirler etrafındaki belediyelerin birleştirilerek tek bir belediye haline getirilmesi uygulaması üzerinde duran Tekeli (1983: s. 21), böyle bir uygulama ile birtakım hizmetlerin sunulmasında bir etkinlik sağlanacak olsa da, katılım açısından bir gerileme olacağını belirtmektedir.

6360 sayılı Kanuna yönelik pek çok eleştiri ve değerlendirme yapılmıştır⁵. Olumlu değerlendirmeler yanında Kanun’a yönelik ciddi eleştiriler de yapılmıştır. Bu değerlendirme ve eleştiriler etrafında gelişen ve öne çıkan tartışmalar şu başlıklar altında toplanmaktadır:

- *Bilimsel hazırlık yapılmaması*: Yeni Kanun’la getirilen büyükşehir modeline ilişkin bilimsel bir ön hazırlık yapılmadığı yönünde eleştiriler mevcuttur. Bu konuda herhangi bir fizibilite çalışması ve farklı ülke örneklerini içeren karşılaştırmalı bir analiz bulunmamaktadır. Getirdiği birçok düzenlemeyle de, gerekçe olarak dile getirilen hususların ve hedeflenenlerin tam aksine yönetilememe gibi bir durumla karşılaşma ihtimali bulunduğu belirtilmektedir. Zaman içerisinde

⁵ Ayrıntılı bazı çalışmalar için bkz.: Arıkboğa, 2013, Genç, 2014; Gözler, 2013; Özer, 2013; Parlak, 2013, Zengin, 2014.

bu kanunun uygulanmasına ilişkin olarak ek düzenlemeler yapılacağı ihtimali üzerinde durulmaktadır. Bu bakımdan, bu reform çalışmaları, seçim çevresine ilişkin yapılan değişiklikler ve kısaca siyasal yönü ağır basan çabalar olarak nitelendirilmektedir (Zengin, 2014: s. 109). Kanun tasarı halindeyken yeterince tartışılmadan, paydaşlarla görüş alışverişinde bulunulmadan çıkarılması bir yana, ülkede uzun yıllardır geçerli olan mahallî idare sisteminde böyle önemli bir değişime karar verilirken kamuoyu ile yeterince paylaşılmamıştır. Kanun tasarısı kamuoyunun erişebileceği, eleştiri ve katkıları sunabileceği bir taslak aşamasından geçmeden direkt olarak Bakanlar Kurulu'na gönderilmiştir. Paydaşların politika yapımına katılımı yazılı olmayan demokratik bir kural ve yönetim anlayışının bir gereği olduğu kadar, aynı zamanda yazılı bir kuraldır. Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Yönetmeliği'nde özetle, hazırlanan taslakların Başbakanlığa sunulmadan önce paydaşların görüşlerinin alınacağı belirtilmektedir (Koyuncu ve Köroğlu, 2012: s. 2).

- *En Uygun Büyüklük ve Ölçek*: Kanun'un, büyükşehirlerin yönetiminde en uygun büyüklük veya ölçek konusundaki dünyadaki eğilimlere uygun olduğu savunulmaktadır (Parlak, 2013). Hatta il sınırında büyükşehir belediye modelinin sağladığı ölçek optimasyonu ile bazı olumlu gelişmelerin gerçekleşeceği öngörülmektedir (Bingöl ve diğerleri, 2013: s. 18-19): 1. Hizmet sunma kapasitesi artarken, birim başına hizmet maliyetleri azalacak ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır. 2. İnsan kaynakları kapasitesi nitelik ve nicelik gelişme gösterecektir. 3. Taşradan gelen temsilcilerle birlikte, karar organlarında görev alan seçilmiş temsilcilerin çeşitliliği artacak, daha uzmanlaşmış komisyonlar oluşturulabilecektir. 4. Araç, gereç ve ekipman parkı nitelik ve nicelik olarak gelişecek, verimlilik artacak ve kaynak israfı azalacaktır. 5. Hizmetlerin yerine getirilmesinde daha ileri teknolojilerden faydalanmak mümkün olacaktır. 6. İşbölümü ve uzmanlaşma artacağından dolayı, maliyetler düşecek ve kaynaklar daha etkin ve verimli kullanılacaktır. 7. Büyükşehir bütününe kapsayan imar planlarının yapılması mümkün olacaktır. 8. Büyük projelerin hayata geçirilmesine imkân sağlanacaktır. 9. Koordinasyon eksiklikleri azalacaktır. 10. Büyükşehir bütününde, kaynakların kullanımında daha adil bir dağılım olacaktır. 11. Hizmetlerden dolayı halkın memnuniyeti artacaktır.

YAYED (2013) ise yeni Kanun'la getirilen ölçeğin siyasî, sosyal ve idarî anlamda optimal (en uygun) ölçek olmadığını, ekonomik anlamda optimal olup olmadığını ise belirsiz olduğunu savunmuştur. Hizmet ölçeğinin genişlemesiyle bazı hizmetlerin (toplu ulaşım, arıtma, numerataj v.b.) yerine getirilmesinin imkânsız duruma geleceğini belirtmiştir. İstanbul ve Kocaeli'nde uygulanan "bütünşehir" modelinin ölçek-hizmet analizinin yapılmadığı, ölçeğin büyümesinin hizmet açısından hangi faydaları getireceğinin bilinmediği üzerinde durmuştur.

- *Mekânsal Planlama Bütünlüğü*: 6360 sayılı Kanun'un, il mülkî sınırlarını kapsayan bir alanda imar ve planlama bütünlüğünü sağlaması açısından uygun olduğu belirtilmektedir. Hatta yeni kanunun getirdiği düzenlemeler içinde en rahat savunulabilecek olanı imarda ve planlamada birlik ve bütünsellik kuralı olduğu savunulmaktadır (Keleş, 2012: s. 8). Kanunun verdiği yetki ile bir ilin mülkî sınırlarının bütününde tek bir otorite tarafından, üst ölçekli planların yapılarak, küçük bölümlerinin birbirinden kopuk ve parçalı şekilde ele alınmasının engellenmesi, planlama ilkeleri açısından yerinde bir yaklaşımdır. Kentlerin veya kent-bölgelerin çevrelerinden bağımsız olmadıkları, çevreleri ve bölgeleri ile yoğun bir ilişki içinde oldukları bilinmektedir. Günümüzde bu ilişki ulusal sınırları da aşmış, başta global metropoller olmak üzere birçok kent için, global ölçek daha anlamlı bir ilişkiler düzeyini temsil eder hale gelmiştir. Bu açıdan, ulus devletlerin, ülke düzeyinde hazırlanacak mekânsal strateji planlarından başlayarak, en alt düzeye kadar farklı ölçeklerde mekânsal planlar hazırlamaları ve bunlar arasında kademeli birliktelik ilkesi doğrultusunda ilişkiler kurulması planlama ilkeleri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, bu saptama il sınırlarının en uygun planlama alanı olduğu anlamına da gelmemelidir. Yerel düzeyde planlama sınırlarının zamansal ve mekânsal olarak büyük değişiklik göstereceği, bu nedenle de herhangi bir zaman aralığında bile "ideal" olarak tanımlanabilecek bir ölçüden söz edilemeyeceği belirtilmelidir. Bu nedenle, 6360 sayılı Kanun ile getirilen planlama alanı büyüklüğünü, ancak daha önce geçerli olan kuralla karşılaştırmak anlamlı olacaktır. Bu çerçeveden bakıldığında, yeni

düzenlemenin il düzeyinde planlama faaliyetlerini bir bütünlük içinde tek bir otoritenin koordinasyonunda yürütülmesinin, aynı il sınırları içinde parçalı, birbiriyle uyumsuz ya da çelişen, koordinasyon içinde hazırlanmamış, dar yerel çıkar ve beklentilerle, farklı yerel birimler tarafından hazırlanmış çok sayıda planın yapılmasından daha olumlu olacağı kabul edilmektedir (Ersoy, 2013: s. 23). Mekânsal planlama açısından bakıldığında, il mülkî sınırlarının her ne kadar mülkî yapılanma gibi başka bir alanın yaklaşım ve anlayışıyla oluşturulan sınırlar oldukları belirtirse de, büyükşehir sınırlarını belirlemede daha evvel geçerli olan ve herhangi bir araştırma ve değerlendirmeye dayanmayan “pergel yasası” ile getirilen kurala göre daha anlamlı ve işlevsel olduğu ifade edilmektedir (Ersoy, 2013: s. 23; Genç, 2014: s. 6).

- *Kaynaklarda Etkinlik ve Verimlilik:* 6360 sayılı Kanun’un genel gerekçeleri sıralanırken etkinliğin ve kaynakların yerinde kullanımının sağlanması ve kaynak israfının önüne geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre, belli bir coğrafi alanda birden çok yerel yönetimin yetkili olması planlama ve koordinasyonun sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Bu durum ölçek ekonomisinden yeterince faydalanılamaması sebebiyle kaynak israfına yol açmaktadır. Ulaşım, çevre ve sanayileşme gibi artan sorunların, hizmet üretme kapasitesi ve yeterli malî kaynaklara sahip olmayan küçük yerel yönetimler tarafından çözülebilmesi mümkün görünmemektedir. Kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını engelleyen bu durum, küçük yerleşim birimlerinin yanı sıra büyükşehirlerde de önemli yönetim sorunlarına sebep olmaktadır. Uygun büyüklükte hizmet üretecek güçlü yerel yönetimler hizmetlerde etkinlik ve verimliliği arttıracaktır. Ayrıca, yine Kanun’un gerekçesinde de belirtildiği gibi, köyden mahalleye dönüşen yerleşimlerin alt yapı hizmetleri için belediye ve bağlı yönetimlere yatırım bütçelerinin %10’unu 10 yıl süreyle ayırma zorunluluğu getirilmiştir. Böylece, bu yerlerde etkin hizmet yürütme ve yeni yatırımlar yapabilme imkânının sağlanması da faydalı bir yenilik olarak görülmektedir (Genç, 2014: s. 6). Kısacası yeni düzenlemenin yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetleri sunmada daha hızlı ve daha etkin olacağı, hizmet rekabetinin artmasına büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Can, 2013: s. 274).

- *Anayasaya aykırılık tartışması:* 6360 sayılı Kanuna ve getirdiği modele yönelik tartışmalardan önce düzenlemenin Anayasa’ya uygunluğu üzerinde de bir tartışmanın olduğunu belirtmek gerekmektedir. Gözler’e göre (2013: 40 ve devamı) Kanun, özellikle il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması yönüyle, Anayasa’nın 127. Madde hükümlerine aykırıdır. Gözler, yerleşim birimlerinin niteliğinin kanunla değiştirilemeyeceğini, köy, belde veya il olan yerleşimlerin kendilerine uygun mahallî idarelere ihtiyaç duyduğu için Anayasa’nın üç farklı yerel yönetim birimi öngördüğünü belirtmektedir. Bunun yanında, Gözler (2013), Anayasa’nın “özel yönetim biçimleri” uygulamasını, “büyük iller” için değil, “büyük yerleşim merkezleri” için getirilebileceğini öngördüğünü belirtmektedir. Yerleşim merkezinden kastedilen şey, haliyle evlerden meydana gelmiş bir merkezdir. Bazı büyükşehirlerle, bunlara bağlanan çevre ilçeler arasında 70-80 kilometrelik uzaklıklar bulunmaktadır. Yerleşim yeri olmayan boş araziler o ilin tek bir “büyük yerleşim merkezi” olmadığını göstermektedir. Bu bakımdan da düzenlemenin Anayasa’daki ilgili hükme dayandırılmayacağını savunmaktadır. Güngör ise (2012: s. 28-29), 127. Madde’nin sadece mahallî idareyi tanımladığını, bir il sınırı içerisinde il özel idaresi, belediye ve köyün birlikte kurulacağına dair emredici bir hüküm getirmediğini belirtmektedir. İl özel idaresi ifadesinin, ilgili maddede açıkça geçmediğini, ayrıca “il, belediye veya köy halkı” demek suretiyle bir il sınırında sayılan mahallî idarelerden duruma göre sadece birinin veya ikisinin ve üçünün birlikte kurulabilmesine de imkân sağlandığını savunmaktadır. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi denetiminden geçmiş olan bu düzenlemenin Anayasa’ya aykırı olduğu yönündeki fikri yerinde bulmamaktadır.

- *Yerel özerkliğe aykırılık:* Yerel halka sorulmadan, referanduma gidilmeden çok sayıda, özel idare, belediye ve köyün tüzel kişiliklerinin kaldırılması yerel özerkliğe ve (yerel) demokrasiye aykırıdır. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti olarak altına imza atılan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın çekince konulan maddeleri arasında bulunmayan “yerel yönetimlerin sınırlarının korunması”yla ilgili maddesine de (5. Madde) aykırıdır. Bu madde, yerel yönetimlerin

sınırlarında, mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara önceden danışılmadan değişiklik yapılamayacağını içermektedir (Zengin, 2014: s. 111). Gözler de (2013), bağımsız ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi haline getirilince, pek çok konuda karar alma yetkisinin büyükşehir belediyesine geçeceği için, özerkliklerini büyük ölçüde kaybedeceklerini dile getirmektedir.

- *İkili bir yapının ortaya çıkması:* 6360 sayılı Kanun ile 30 büyükşehir belediyesinde il özel idareleri kaldırılmış; diğer illerde ise il özel idarelerinin varlıkları korunmuştur. Böylece il özel idareleri bakımından il özel idaresi bulunan iller ve il özel idaresi bulunmayan iller şeklinde ikili bir yapı ortaya çıkmıştır. Büyükşehir belediyesi bulunan illerde il özel idarelerinin görev ve yetkileri; kaynakları, taşınır ve taşınmaz malları başka kurum veya kuruluşlara verilmiştir. Yetkileri karmaşık biçimde bakanlıklara, taşra teşkilatlarına, bağlı ve ilgili kuruluşlara, valiliklere, hazineye, büyükşehir belediyelerine ve onların bağlı ve ilgili kuruluşlarına ve ilçe belediyelerine devredilmiştir (Genç, 2014: s. 7). Öncekilerle birlikte sayıları otuzu bulan büyükşehir statüsüne sahip illerle, büyükşehir olmayan iller arasında yerel yönetim sistemleri açısından farklı düzenlemeler geçerli olmaktadır. İl belediyeleri ile büyükşehir belediyelerinin ülke genelinde bir platformda birleştirilmesi, bu ikili veya çok katmanlı olarak ifade edilebilecek sistemde çıkabilecek bazı aksaklıkları engelleyebilecektir (Can, 2013: s. 273-274).

- *Demokratik Katılımın Azalması:* Güler, temsilî demokrasi mekanizmalarının günümüzde önemini sürdürdüğünü, hatta bazı modern ülkelerin, temsilî demokrasinin sınırlılıklarını aşmak için katılımcı demokrasi ilkesi çerçevesinde çeşitli mekanizmalar aradıklarını belirtmektedir. Yeni büyükşehir düzenlemesiyle, temsilî demokrasinin azaltıldığını, etkinlik - verimlilik gerekçesiyle siyasî ve demokratik katılımın daraltıldığını savunmaktadır. Düzenlemenin, Türkiye’de doğrudan halk tarafından seçilmiş olan yaklaşık 250.000 seçilmişler sayısını 200.000’e düşürdüğünü belirtmektedir. Ayrıca düzenleme, seçilmişlerin etkinlik derecesi açısından değerlendirilirse, köylerin mahalle haline getirilmesi sayı üzerinde etki oluşturmaya da yetki ve güç bakımından büyük bir erime oluşturmaktadır. Temsili demokrasinin seçilmişlerinden oluşan siyasî nüfus, sayısal gerilemeden çok daha büyük bir miktarda “güç” olarak eritilmektedir. Vatandaşların tabandan hareket yeteneği ve siyasal temsili ortadan kaldırılmaktadır (Güler, 2012b).

- *Temsil Sorunlarının Çıkması:* Kanun’un, getirdiği temsiliyet yapılanması bakımından problemlili olduğu belirtilmektedir. Öncelikle, binlerce belediyenin mahalle yapılmasıyla, o beldelerde yaşayanların, oluşturulmasına doğrudan kendilerinin karar verdikleri meclisleri/karar organları kapatılmıştır. Bu konuda diğer bir nokta ise, kent merkezinden uzakta yaşayan, merkezle ilişki içinde olmayan kırsal kesimde yaşayanların, büyükşehir belediyesi (anakent) meclis ve karar organlarının oluşumunu ve temsiliyetini belirleyecek olmasıdır (Zengin, 2014: s. 111).

- *Görev ve yetkiler konusunda uyuşmazlıkların yaşanması:* Mahallî idare sistemimizde il özel idaresi, belediye ve köy arasında ince bir yetki ve görev paylaşımı bulunmaktadır. Bu durum, yüzyıllık bir deneyim ve mevzuatın sonucunda gerçekleşmiştir. Bu ilkelerin kaldırılması, öngörülme-yen yetki ve görev uyuşmazlıklarının yaşanmasına yol açabilir. Özellikle büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il mülkî sınırlarına genişletilmesi, yani il sınırları içindeki bütün arazinin büyükşehir belediyesinin görev ve yetki sahasına sokulması uygulamada pek çok konuda yetki çatışması ortaya çıkmasına sebep olabilir (Genç, 2014: s. 7). Görev ve yetki uyuşmazlığı konusunda sorun çıkabilecek alanlardan biri de planlamadır. Türkiye’de 1980’lerin sonlarından başlayıp 1990’lar boyunca süren dönemde plan yapma yetkisi verilen kamu kurum ve kuruluşlarının sayısı büyük bir artış göstermiştir. Günümüzde toplam 19 kamu kurum ve kuruluşu (14 ü merkezî olmak üzere) kendi ilgi konularına ilişkin alanlarda plan yapma yetkisine sahiptir ve bu şekilde yapılan mekânsal planların sayısı da 61’dir (Ersoy, 2011). Söz konusu kurumsal karmaşa 6360 sayılı Kanun ile belirlenen planlama sınırları düşünüldüğünde, yeni problemlere yol açabilecek niteliktedir. Yürürlükte bulunan mevzuata göre, il düzeyinde üst ölçekli planlar şunlardır: 1) Kalkınma Bakanlığı ve Kalkınma Ajansları tarafından hazırlanan Bölge Planları; 2) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan birden çok ili kapsayan Çevre Düzeni Planları;

3) İl Çevre Düzeni Planları 4) Büyükşehir belediyeleri tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli nazım imar planları (Ersoy, 2013).

- *Hizmette halka yakınlık konusu:* Büyükşehir belediyesini, sosyo-ekonomik açıdan ilişkili olmadığı ya da ilişkisinin minimum düzeyde olduğu uzak yerleşim yerlerine hizmet götürmekle görevlendirmek ve bu uzak yerleşim birimlerini de ona bağlı kılmak, “yerinden yönetim” ve subsidiyarite olarak bilinen “hizmette halka yakınlık” ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Aksine bu, büyükşehir belediyeleri aracılığıyla yeni merkezler yaratmak, merkeziyetçiliği güçlendirmek anlamına gelmektedir (Zengin, 2014: s. 112).

- *Bölge Yönetimi/Federasyon Kuruluyor Tartışması:* Merkezden yönetim anlayışına dayanan bir yönetim birimi olan ilin, yerinden yönetim esasına dayanarak yönetilmesi durumunda bölge yönetimi niteliğine sahip olacağı belirtilmektedir. Buna göre iller, ilde yer alan dağlar, ovalar gibi boş alanlarla birlikte, tamamını kapsayan bir yerel yönetim olan bütüncül belediyesi ile yönetilirse bölgesel yönetim olarak değerlendirilmeli, hatta federalizme geçiş olarak görülmelidir (Güler, 2012a: s. 3-4). Keleş ise (2012: s. 8), düzenlemenin federalizmle ilgisinin olmadığını belirtmiştir. Egemenliğin sağladığı kanun yapma erkinin yerel veya bölgesel birimlerle paylaşılmasını öngören bir düzenleme olmadıkça, federasyondan söz edilemeyeceğini vurgulamaktadır.

- *Hizmet Maliyetleri ve Kalitesi:* İllerin tek bir plan içinde değerlendirilmesiyle, özellikle kanunla mahalleye dönüştürülerek bu plana dâhil olan köylerin ve beldelerin eski uygulamaya göre daha ucuz, verimli ve (buldukları il merkezine) eşit hizmet almaları sağlanacaktır. Fakat il belediyelerinin parçalanarak il merkezlerinde yeni büyükşehir ilçelerinin oluşturulması yerel harcamaları arttıracaktır. Bu durum ölçek ekonomileri bakımından bazı olumsuzluklar doğurabilecektir. Bununla birlikte bazı hizmetlerin uzmanlaşmış tek bir merkez tarafından (büyükşehir belediyesi) yerine getirilmesi hizmet maliyetini düşürecek ve hizmetin kalitesini de arttıracaktır. Ancak, nüfus ve hizmet maliyeti bakımından bir değerlendirme yapıldığında, özellikle il merkezi ile ilçeler arasında uzaklığın bulunduğu illerde hizmet maliyetlerine ilave olarak ulaşım maliyeti eklenecektir. Ayrıca yoğun nüfusun bulunduğu İstanbul, Ankara, İzmir gibi kentlerde ise hizmet maliyetine yoğunlaşma (kalabalıklaşma) maliyetinin eklenmesiyle birlikte hizmetin maliyeti artacaktır (Yıldırım ve Belli, 2013: s. 109).

4. Konya Örneğinde Yeni Büyükşehir Yönetim Sistemi

40.838 km^2 yüzölçümü ile Türkiye’nin en büyük ili olan Konya, nüfus sıralamasında da en kalabalık yedinci şehridir. Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı 31 ilçe belediyesinden oluşan Konya’da TÜİK’in 2016 verilerine göre 2.161.303 kişi yaşamaktadır (www.tuik.gov.tr). Kuruluşu 1830 yılına dayandırılan Konya Belediyesi, 1987’de çıkarılan 3399 sayılı Kanunla büyükşehir statüsüne kavuşmuştur. 1989 yılından beri belediye hizmetleri bu statüye göre (www.konya.gov.tr) yürütülmektedir. 2012 yılında çıkarılan ve 2014 yerel seçimleriyle birlikte yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin sınırları il mülkî sınırlarına genişletilmiştir

6360 sayılı Kanunun, 30 Mart 2014 yerel seçimleriyle uygulanmaya başlamasından bugüne kadar geçen yaklaşık dört yıllık sürede, Konya’da idarî, siyasî, malî açıdan ve kent hizmetleri bakımından az ya da çok belli etkileri görülmeye başlamıştır. Bu çalışma, Türkiye’nin yüzölçümü en büyük bir şehrinde yeni büyükşehir sisteminin uygulamasının bir değerlendirmesini yapmak amacıyla Konya örneğine odaklanmıştır.

4.1. İdarî Yapıya Etkileri

6360 sayılı Kanun’dan önce zaten büyükşehir belediyesi olan Konya, yeni düzenleme uygulamaya girdiği zaman büyükşehir yönetimi pratiği açısından yaklaşık otuz yıllık bir deneyime sahipti. Yeni düzenleme Konya için öncelikle büyükşehir ölçeğini genişletme niteliği taşımaktadır.

Tablo 2: *Konya İli Belediye, Belde Belediyesi ve Köy Sayıları (6360 s. Kanundan Önce)*

SIRA	BELEDİYE	BELDE BELEDİYESİ	KÖY SAYISI
1	Büyükşehir	-	-
2	Karatay	4	25
3	Meram	6	22
4	Selçuklu	3	20
5	Ahırlı	1	10
6	Akören	2	8
7	Akşehir	11	23
8	Altınekin	3	14
9	Beyşehir	18	37
10	Bozkır	10	38
11	Cihanbeyli	13	20
12	Çeltik	2	6
13	Çumra	10	30
14	Derbent	1	6
15	Derebucak	4	4
16	Doğanhisar	8	8
17	Emirgazi	2	7
18	Ereğli	6	44
19	Güneysınır	2	12
20	Hadim	6	22
21	Halkapınar	-	15
22	Hüyük	10	9
23	Ilgın	7	36
24	Kadınhanı	4	37
25	Karapınar	4	14
26	Kulu	7	28
27	Sarayönü	6	12

28	Seydişehir	8	31
29	Taşkent	4	3
30	Tuzlukçu	-	11
31	Yalnhüyük	-	2
32	Yunak	6	30
TOPLAM		168	584

Kaynak: www.konya.gov.tr

Tablo 2’de görüldüğü gibi, 6360 sayılı Kanun’dan önce de büyükşehir belediyesi olan Konya İli’nin 31 ilçe belediyesi, 168 belde belediyesi ve 584 köyü vardı. Yeni Büyükşehir Kanunu ile bu 168 belde belediyesi ve 584 köyün tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Yeni Kanun çerçevesinde, Konya’da yeni ilçe kurulmamış, idarî bağıllık ve sınır değişikliği veya yerleşim merkezleri ile ilgili bir isim değişikliği olmamıştır.

Konya örneğinde yeni Kanunun idarî yapıya getirdiği temel değişiklikler şunlardır:

- Konya Büyükşehir Belediyesi sınırları il mülkî sınırı olmuştur.
- İlçelerinin sınırları da ilçe mülkî sınırı olmuştur.
- Bağlı ilçelerin mülkî sınırları içindeki belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.
- 584 köy mahalleye dönüştürülmüştür.
- 168 belde belediyesi mahalleleriyle birlikte bağlı buldukları ilçe belediyesine katılmıştır.
- Konya il özel idaresinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır.
- Bucak ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır.
- Mahalli idare birlikleri kaldırılmıştır.
- Konya Valiliği bünyesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur.

Konya Büyükşehir Belediyesi 6360 sayılı Kanun’dan önce de 3 merkez ilçeden oluşan bir büyükşehir belediyesi olarak yetki, sorumluluk ve büyükşehir hizmetleri bağlamında belli bir deneyime sahipti. Yeni düzenlemenin geniş bir mücavir alan getirmesi ile merkezden uzak ve daha fazla büyükşehir ilçe belediyesi yapıya eklenmiş olmaktadır. Büyükşehir ilçe belediyesi sayısının artması önceki deneyimin geliştirilmesi ile uzun vadede çözülebilecek olsa da, merkeze çok uzak ilçelerin ve mahallelerin (köylerin) yapıya uyum sağlaması, etkinlik – verimlilik ve siyasal katılım imkânları açısından daha fazla sorun çıkaran bir faktör olmaktadır.

4.2. Malî Yapıya Etkileri

Yeni büyükşehir kanununun getirdiği en önemli düzenlemelerden biri hiç şüphesiz yerel yönetimlerin paylarının yeniden düzenlenmesi ve doğal olarak bölüşüm ilişkilerine yapılan müdahaledir. Yeni kanun ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının % 1.50’si büyükşehir dışındaki belediyelere, % 4.50’si büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve % 0.5’i il özel idarelerine aktarılmaktadır. Bununla birlikte özel tüketim vergisi hariç olmak üzere, büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatının % 6’sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların % 30’u büyükşehir belediye payı olarak ayrılmaktadır. Bu % 6’lık büyükşehir belediye payının % 60’ı doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine aktarılırken, kalan % 40’lık kısmının % 70’i nüfusa, % 30’u yüzölçümü esasına göre büyükşehir belediyeleri arasında dağıtılmaktadır (İzci ve Turan, 2013: s. 134; Karasu, 2013: s. 9). 2011 verilerine göre Konya Büyükşehir Belediyesi’nin genel bütçe vergi gelirlerinden alacağı pay Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alacağı Pay (2011'e göre)

İL	Yüzölçümü (km ²)	İl Nüfusu	GBVG (Bin TL)	GBVG (% 6, Bin TL)*	Pay Doğrudan (% 60, Bin TL) [A]	Pay Havuzdan (% 70, Nüfus, Bin TL) [B]	Pay Havuzdan (% 30, Yüzölçümü , Bin TL) [C]	Büyükşehir ilçelerinden gelen pay (Bin TL) (D)	SK idareleri payı (Bin TL) E)	TOPLAM (Bin TL) (A+B+C+ D+E)
Konya	41,001	2,038,555	1,844,646	100,053	60,032	118,096	145,579	147,141	49,047	519,895

* Bir önceki yılın aynı ayının %20'sini aşamaz hükmü işletilmiştir.

Kaynak: TEPAV, 2012

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'da, 6360 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, genel bütçe vergi gelirlerinden büyükşehir ilçe belediyelerinin payı % 2,50'den, % 4,5'e çıkarılmaktadır. Büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan % 4,5'lik payın % 90'ı nüfusa, % 10'u ise yüzölçümüne göre dağıtılacaktır. İlçe belediyelerinin payının artması büyükşehir belediyelerinin de aldığı payın artması anlamını taşımaktadır (Karasu, 2013: s. 10). Ayrıca, ilçe belediyelerinde toplanan otopark gelirlerinin de büyükşehirlerimize aktarılması öngörülmektedir. Yeni düzenleme ile büyükşehir belediyelerine ve alt belediyelerine ayrılan paylar, önceki dönemlere göre artırılmaktadır. Ancak, büyükşehir olmayan illerdeki belediyeler ve il özel idarelerinin payları düşürülmektedir (Gül ve Batman, 2013: s. 34-35).

Yapılan bir araştırmaya göre, Kanun'dan en olumlu olarak halen Erzurum, Konya, Eskişehir, Kayseri, Kocaeli büyükşehir sınırlarında oturan vatandaşlar etkilenmektedir. Bu büyükşehirlerde hem toplamda, hem de kişi başına paylar artmaktadır. Konya'da büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerine aktarılacak pay, belediye sınırlarının il sınırına genişlemesiyle % 100'den fazla artarken, öteden beri Konya büyükşehir sınırları içinde oturan bir vatandaş için kişi başına düşen pay % 10 artmaktadır (Koyuncu, 2012: s. 7).

Tablo 4: Yıllara Göre Konya İli Kamu ve Büyükşehir Belediye Yatırımları 1999-2015

Yıl	Kamu Yatırımları Toplamı	Konya BB Yatırımlar Toplamı
1999	28.868.917 (Milyon TL)	4.226.200 (Milyon TL)
2000	46.123.668 (Milyon TL)	6.474.900 (Milyon TL)
2001	67.505.000 (Milyar TL)	11.424 (Milyar TL)
2002	106.328.000 (Milyar TL)	(KOSKİ) 24.854 (Milyar TL)
2003	155.449.000 (Milyar TL)	(KOSKİ) 21.842 (Milyar TL)
2004	113.351.000 (Milyar TL)	(KOSKİ) 19.761 (Milyar TL)
2005	287.265 (Bin YTL)	(KOSKİ) 19.852 (Bin YTL)
2006	265.242 (Bin YTL)	(KOSKİ) 19.813 (Bin YTL)
2007	240.895 (Bin YTL)	(KOSKİ) 34.471 (Bin YTL)
2008	235.335 (Bin YTL)	(KOSKİ) 19.853 (Bin YTL)
2009	227.484 (Bin TL)	(KOSKİ) 4.934 (Bin TL)
2010	343.518 (Bin TL)	(KOSKİ) 2.567 (Bin TL)

2011	426.031 (Bin TL)	-
2012	490.647 (Bin TL)	8.694 (Bin TL)
2013	623.754 (Bin TL)	23.101 (Bin TL)
2014	909.841 (Bin TL)	18.411 (Bin TL)
2015	877.931 (Bin TL)	(KOSKİ + KBB) 99.982 (Bin TL)

Kaynak: www.kalkinma.gov.tr, 2015 verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 4’te Konya ilinin 1999 – 2015 yılları arasında aldığı kamu yatırımlarının yıllara göre dağılımı görülmektedir. Bu yatırımlar eğitim, sağlık, tarım, madencilik, enerji, ulaştırma, turizm imalat ve diğer kamu hizmetleri kalemlerinden oluşan kamu yatırımlarını kapsamaktadır. Bu 17 yıllık sürede kamu yatırımlarının genel olarak artış gösterdiği görülmektedir ancak bazı yıllarda bir azalma göze çarpmaktadır. 2010 yılından bugüne sürekli artış gösteren kamu yatırımlarının 6360 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 2014 ve 2015 yıllarına ait yatırımların gözle görülür bir artış gösterdiği söylenebilir. Ancak yeni büyükşehir sisteminin yüklediği hizmet yükü ve sorumluluklar düşünülürse bu artışın yeterli olmadığı ortadadır.

Tablo 4’ün Konya Büyükşehir Belediyesi yatırımları bölümüne bakılınca, Konya iline ait kamu yatırımlarının yıllara göre gösterdiği değişimle, 2008 yılına kadar önemli ölçüde benzerlik göstermektedir. 2009 ve 2010 yıllarında keskin bir düşüş gözlenmektedir. Kalkınma Bakanlığı verilerine göre, 2011 yılında Konya ili toplam kamu yatırımlarından Konya Büyükşehir Belediyesi veya KOSKİ (Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi) adıyla herhangi bir yatırım kalemi ayrılmadığı anlaşılmaktadır. 2012, 2013 ve 2014 yıllarında Konya Büyükşehir Belediyesi kalemindeki yatırımlar tablodaki gibi olsa da, “diğer belediyeler toplamı” adıyla belirtilen kalemler içinde “Akşehir İçme Suyu ve Kanalizasyon Projesi (AB)” ve Seydişehir İçme Suyu ve Kanalizasyon Projesi (AB)” adıyla geçen ve 2012 - 2015 yılları arasında bitirilmesi tasarlanan projeler, 2015 yılında “Konya KOSKİ Gn. Md. Toplamı” içinde aynı adla geçmektedir. Buradan bu projelerin kanun yürürlüğe girdikten sonra (2014) Konya Büyükşehir Belediyesi (KOSKİ) tarafından devam ettirildiği anlaşılmaktadır.

4.3. Siyasî Yapıya Etkileri

Yeni büyükşehir sisteminin belki de en çok tartışılan yönü siyasî yapıyla ilgilidir. Kanunun bölge yönetimleri oluşturmayı amaçladığı, başkanlık sisteminin alt yapısını kurmak üzere çıkarıldığı, yerelde güçlü bir merkezleşmeye yol açacağı, demokratik katılımı azaltacağı ve bu yeni modelin iktidar partisinin yerel seçimleri kazanmaya yönelik bir stratejisi olduğu yönünde eleştiriler bulunmaktadır (İzci ve Turan, 2013: s. 135).

Tablo 5: 2009 ve 2014 Yerel Seçimlerinde Konya Büyükşehir Belediyesi

Konya Büyükşehir Belediyesi					
Yıl	Seçmen Sayısı	Katılım Oranı	Kazanan Parti	Aldığı Oy	Oy Oranı
2009	643.648	% 83,55	AKPARTİ	356.570	% 68,41
2014	1.402.056	% 90,23	AKPARTİ	775.164	% 64,26

Kaynak: www.yerelnet.org.tr, 2015

Tablo 5'te 2009 ve 2014 yerel seçimlerinde Konya Büyükşehir Belediyesine ait rakamlar görülmektedir. 2014 yerel seçimlerinde, 6360 sayılı kanun gereği büyükşehir belediye sınırları il mülkî sınırlarına eşitlendiği ve böylece seçmen bölgesi genişlediği için, Konya Büyükşehir Belediyesi için oy kullanacak seçmen sayısında önemli bir artış olmuştur. Hatta kazanan parti, 2014 yerel seçimlerinde oy oranı düşse de, bir önceki yerel seçimlerdeki (2009) seçmen sayısından daha fazla oy almıştır. Elbette burada seçime katılım oranının yüksek olmasının, demokratik siyasal katılımın da yüksek olduğu anlamına gelmediği belirtilmelidir.

Tablo 6: 2009 ve 2014 Yerel Seçimlerinde Konya İlçe Belediyelerinde Durum

KONYA	2009 YEREL SEÇİMLERİ		2014 YEREL SEÇİMLERİ	
	Belediye Adı	Kazanan Parti	Oy Oranı (%) Belediye Başkanı	Kazanan Parti
Ahırlı	AKPARTİ	50,9	AKPARTİ	62
Akören	AKPARTİ	49,1	MHP	48,6
Akşehir	AKPARTİ	47,1	AKPARTİ	46,8
Altınekin	DP	51	AKPARTİ	56,3
Beyşehir	AKPARTİ	52,4	AKPARTİ	48,6
Bozkır	MHP	45,2	AKPARTİ	63,1
Cihanbeyli	MHP	38	AKPARTİ	46,5
Çeltik	AKPARTİ	39	AKPARTİ	44,2
Çumra	MHP	40,4	AKPARTİ	56,4
Derbent	AKPARTİ	47,6	AKPARTİ	47,3
Derebucak	AKPARTİ	59	AKPARTİ	49,7
Doğanhisar	AKPARTİ	41,2	MHP	42,8
Emirgazi	AKPARTİ	57,1	MHP	51,1
Ereğli	MHP	37,3	AKPARTİ	42,8
Güneysınır	AKPARTİ	43,6	AKPARTİ	47,6

Hadim	AKPARTİ	38,4	AKPARTİ	50,6
Halkapınar	MHP	48,9	SP	36,1
Hüyük	AKPARTİ	46,4	AKPARTİ	44,6
İlgin	AKPARTİ	34,5	AKPARTİ	48,4
Kadınhanı	MHP	46,7	AKPARTİ	61,2
Karapınar	AKPARTİ	39,9	AKPARTİ	44,4
Karatay	AKPARTİ	67,7	AKPARTİ	76,6
Kulu	AKPARTİ	37,6	AKPARTİ	48,3
Meram	AKPARTİ	69,4	AKPARTİ	70,7
Sarayönü	Bağımsız	36,7	AKPARTİ	44,2
Selçuklu	AKPARTİ	64,2	AKPARTİ	67,2
Seydişehir	MHP	41,8	AKPARTİ	47,7
Taşkent	SP	43	AKPARTİ	42,7
Tuzlukçu	CHP	53	CHP	46,1
Yalıhüyük	AKPARTİ	41,4	AKPARTİ	54
Yunak	AKPARTİ	46,5	AKPARTİ	47,1

Kaynak: <http://secim.haberler.com>, 2015

Mülkî sınırlar içindeki bütün seçmenlerin büyükşehir belediyeleri için oy kullandıkları ve artık belli hizmetleri büyükşehir belediyelerinden aldıkları düşünülürse, ilçelerdeki siyasî durumun incelenmesi de bu analize katkı sağlayacaktır. Tablo 6’da gösterilen, 2009 ve 2014 yerel seçimlerinde Konya ilçe belediyelerindeki duruma bakılırsa, siyasî durumda belirgin bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Bu yeni büyükşehir sistemini uygulamaya koyan iktidar partisinin (AKPARTİ) ilçe belediye başkanlıklarını biraz daha arttırdığı görülmektedir. Tablolarda görüldüğü gibi MHP’ye geçen 3 belediye dışında elindeki belediyeleri koruduğu, hatta yeni belediyeler kazandığı göze çarpmaktadır. 6360 sayılı Kanunun, Konya’nın siyasî durumuna gözle görülür bir etkide bulunmadığı ifade edilebilir.

Ancak burada büyükşehir belediye meclislerinin oluşumu ve temsil adaleti ile ilgili birkaç noktaya değinmekte yarar var. Bu konuda çalışmalar yapan Arıkboğa’ya göre (2014: s. 35), Türkiye’de büyükşehir belediye meclislerinde temsilde adaletin iki boyutu vardır. Biri temsilde siyasî adalet, diğeri temsilde coğrafi adalet boyutudur. Oy oranıyla sandalye oranı arasındaki ilişki temsilde adaletin siyasî boyutunu, nüfus ile temsilci sayısı arasındaki ilişki ise temsilde adaletin coğrafi boyutunu ifade eder. Yeni düzenlemeyle, büyükşehir belediye sınırlarının il sınırlarına genişletilmesi sonrasında, büyükşehir belediye meclislerindeki temsil adaletsizliğine merkez ve çevre ilçeler faktörü de eklenmiştir.

Büyükşehir belediye meclislerinde dolaylı temsil sistemi bulunmaktadır. Türkiye’deki diğer yerel yönetim meclislerinin aksine büyükşehir belediye meclisi üyeleri, doğrudan halkoyuyla seçilmemektedir. Bunun yerine, kanunlarda büyükşehir belediye meclisine iki yolla üye gitmesi

öngörülmektedir: 1- Büyükşehirdeki ilçe belediye başkanları (5216 sayılı kanun), 2- ilçe belediye meclis üyelerinin beşte biri (2972 sayılı kanun). Bu bağlamda, bir büyükşehir belediye meclisi üye sayısının kaç kişiden oluşacağı şu iki faktöre bağlıdır: 1- İlçe belediyelerinin nüfusuna, 2- Büyükşehir belediyesi içindeki ilçe belediyesi sayısına. Ancak, büyükşehir belediye meclisi üye sayısını veren formülün içinde “nüfus” faktörü bulunsa da, büyükşehir belediye nüfusu ile büyükşehir belediye meclisi üye sayısı arasında doğru bir orantı olduğunu söylemek pek yerinde değildir. Bu formüldeki belirleyici faktör, ilçe sayısıdır. Bu analize göre Konya nüfus-temsil ortalamasında iki katı aşan farkların olduğu büyükşehirlerden biri olarak değerlendirilmektedir (Arıkboğa, 2014: s. 38). Ayrıca, Konya, temsil adaletsizliğinin yüksek olduğu büyükşehirler arasında, büyükşehir belediye meclisinde en düşük ve en yüksek düzeyde temsil edilen ilçeler arasındaki farkın 61,8 kat ile en yüksek olduğu büyükşehirdir (Arıkboğa, 2014: 44). Merkez ilçelerin, büyükşehir belediyesi mücavir alanındaki toplam nüfus içindeki oranı % 57 iken, meclisteki temsil oranı % 20 olarak gerçekleştiği için, % 37 oranında bir eksik temsil göze çarpmaktadır. Araştırmaya göre Konya toplamı ile merkez ilçeler arasındaki eksik temsil açısından da Büyükşehirler arasında 6. Sıradadır (Arıkboğa, 2014: 49).

Yeni düzenleme ile Konya Büyükşehir Belediye meclisinin üye dağılımında, katılım ve temsil bakımından önemli değişiklikler olmuştur. Meclisin 130 üyesinin 26’sı merkez ilçelerden gelen üyelerden oluşurken, 104’ü merkez dışındaki ilçelerden gelen üyelerdir. Kanun’dan önce, bütün üyelerin merkez ilçelerden gelmesinden dolayı, doğal olarak merkezde bulunan ağırlığın, büyük ölçüde merkezden çevreye doğru kaydığı söylenebilir.

4.4. Hizmet Sunumuna Etkileri

Öncelikle belirtilmelidir ki Konya Büyükşehir Belediyesi 6360 sayılı Kanun’dan önce, 3 ilçe ve 212 mahalleden oluşan 2140 km²’lik bir alana hizmet verirken, yeni düzenlemeyle birlikte 31 ilçe ve 1200 mahalleden oluşan yaklaşık 41.000 km²’lik bir alana hizmet vermek durumundadır. Konya büyükşehir belediyesi, hizmet, yetki ve sorumluluk alanının bu denli genişlemesine görece kısa sürede uyum sağlamaya çalışmış, ilçelerde oluşturulması gerek yapılanmasını büyük oranda tamamlamıştır. Dört yıllık sürede örneğin itfaiye hizmet noktası sayısını 5’ten 110’a, fen işleri hizmet noktası sayısını 3’ten 31’e, KOSKİ hizmet noktası sayısını da 3’ten 45’e yükseltmiştir.

Bazı çevresel hizmetler ve özellikle katı atık depolama ve bertaraf hizmetleri altyapısı ve teşkilatlanması düzenlenmeye başlanmıştır. 6360 sayılı Kanun gereğince, 31 ilçedeki katı atık bertaraf hizmetlerinin Konya Büyükşehir Belediyesi yetki alanına girmesiyle birlikte 6 adet Katı Atık Depolama ve Bertaraf Bölgesi oluşturmuştur. Buna göre (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015: 57): 1. Bölge: *Selçuklu, Meram, Karatay, Çumra, Sarayönü, Kadınhanı, Akören*; 2. Bölge: *Akşehir, Tuzlukçu, Yunak, Çeltik, Doğanhisar, Ilgın*; 3. Bölge: *Kulu, Cihanbeyli, Altınekin*; 4. Bölge: *Karapınar, Ereğli, Halkapınar, Emirgazi*; 5. Bölge: *Hadim, Bozkır, Taşkent, Güneysınır, Ahırılı, Yalıhüyük*; 6. Bölge: *Beyşehir, Seydişehir, Derebucak, Hüyük, Derbent*. Yine, 6360 sayılı Kanun kapsamında; “Cihanbeyli, Kulu, Altınekin İlçe, Belde ve Köyleri Çevre Koruma Birliği” ile “Akşehir ve Eber Gölleri Çevre Koruma Birliği” kapatılarak bu birliklere ait Katı Atık Düzenli Depolama Sahaları 31.03.2014 tarihi itibarıyla Konya Büyükşehir Belediyesi’ne devredilmiştir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015: 58). Ayrıca, 21.05.2014 tarihinde Akşehir ve Cihanbeyli İlçeleri Katı Atık Düzenli Depolama Sahaları İşletmesi ihalesi gerçekleştirilmiş olup 03.07.2014 tarihinde faaliyete başlanmıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015: 68).

Yeni büyükşehir kanunu ile sınırları genişleyen mevcut büyükşehir belediyeleri ve takip eden seçimde bu statüyü kazanacak olan il belediyeleri, yetkili organlarının kararıyla, bu kanunla sorumluluk alanına dahil edilen yerleşim yerlerine yetkisi içindeki her türlü yatırım ve hizmeti götürebileceği belirtilmiştir. Konya Büyükşehir Belediyesi’nin, yeni sorumluluk alanlarında 2014 yerel seçimlerinden önce belli konularda (haşerelerle mücadele, mezarlık bakımı gibi) hizmetlerde bulunduğu bilinmektedir. Seçimlerden ve dolayısıyla Kanun’un yürürlüğe girmesinden itibaren, ilçe belediyelerinde ve taşra mahallelerinde ulaşım, su, kanalizasyon ve diğer altyapı ve üstyapı

yatırımlarına yönelik belirgin çalışmalar görülmeye başlamıştır. Ereğli’deki altyapı çalışmaları, Bozkır’da su şebekesinin yenilenmesi, Akşehir ve Seydişehir’de ana caddelerin modernize edilmesi, Yalılıyük’ün 15 yıllık su ihtiyacının karşılanması gibi çalışmalar yapılmıştır (www.milliyet.com.tr, 2015; www.konya.bel.tr, 2015; www.yenimeram.com.tr, 2015).

Ancak yerel medyada yapılan bazı değerlendirmeler ve eleştiriler de göz ardı edilmemelidir. Elbette yeni büyükşehir modelinin Konya uygulaması ve bütün Türkiye açısından en azından 5 yıllık bir zamana ihtiyacı olduğu kabul edilmelidir. Konya Büyükşehir Belediyesi’nin sorumluluk alanının genişlediği, 2 bin metrekareden 40 bin metrekareye çıkan bir hizmet ağının oluştuğu unutulmamalıdır. Bu büyüklükte bir ilin tek merkezden yönetilmesi tabii ki zor olacaktır. Teşkilatlanma devam ederken bu aksaklıkların doğal karşılanması gerekmektedir. Bu yeni modelin Konya deneyimi ile ilgili, yerel medyada yer alan bazı eleştiriler şunlardır (www.merhabahaber.com, 2015): 30 Mart 2014 yerel seçimlerinin ardından yürürlüğe giren yeni büyükşehir kanunu aradan geçen bu sürede beldelere ve köylere beklenen hizmetleri vermekten çok uzaktır. Belde statüsünü kaybederek mahalle olan Hotamış, İçeri Çumra, İsmil, İslık, Tavşançalı gibi beldelerde yarım bırakılan çalışmalar yüzünden, vatandaşlar zaman zaman mağduriyetler yaşamıştır. Konya’nın yüz ölçümünün çok geniş olması, 168 belde ve 584 köye sahip olması Büyükşehir Belediyesi’nin işini zorlaştırmaktadır. Konya’nın uzak ya da yakın birçok mahallesine (köy) giden hizmet yeterli değildir. Kışın yoğun kar yağışı olduğu zamanlarda uzak ilçelere ve mahallelere hizmet götürülemediği. İl Özel İdare’nin kaldırılması taşra mahallelerindeki (köylerdeki) yatırımları da sekteye uğratmıştır. Çetin geçen kış mevsimlerinde özellikle köy yolları ve sokakları ile yeterince ilgilenilememiştir.

5. Sonuç

Yeni Büyükşehir Kanunu yeterince tartışılmadan, bilimsel bir hazırlık aşamasından geçmeden çıkarılmış bir düzenlemedir. Hatta kanunlaşma aşamasından çok kanunlaştıktan sonra tartışıldığı söylenebilir. Bunun yanında Kanun üzerindeki tartışmalar, düzenlemenin Anayasa’ya uygunluğu, üniter yapının ve mülkî idarenin korunması, yerelleşme - merkezîleşme, yerel özerklik, hizmette halka yakınlık, hizmetlerin etkinliği ve ekonomikliği gibi ana başlıklar üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Öncelikle büyükşehirlerde yaşayan pek çok insanın, henüz kanunun getirdiği fiilî durumdan haberdar olduğunu söylemek oldukça zordur. Bu çalışmada elde edilen sonuçlarla, yeni büyükşehir sisteminin başarılı olup olmadığına karar vermek için en azından bir hizmet döneminin geçmesi gerektiğini söylemek mümkündür. Çünkü yeni modelin uygulanmasının bazı zorluklara tabi olduğu görülmektedir: *Yeni büyükşehir sistemi Türk yerel yönetim yapısına köklü bir değişiklik getirmektedir. Büyükşehir Belediyesi sınırlarının il mülkî sınırına genişletilmesi, İstanbul ve Kocaeli illerinde zaten uygulanmaktadır. Ama il özel idarelerinin de kaldırılmasıyla bu durum, bu iki büyükşehir için de zorlaşacaktır. Yeni kurulan büyükşehir belediyelerinin büyükşehir yetki ve sorumluluğu ve büyükşehir hizmetleri hakkında deneyim kazanmaları zaman alacaktır. Konya gibi yüzölçümleri geniş ve merkeze çok uzak belde ve köyleri bulunan illerde, büyükşehirlerin coğrafi zorluklar, mesafe, maliyet ve zaman noktasında önemli sıkıntıları olacaktır.*

Konya örneğinde de yeni büyükşehir sisteminin dört yıllık uygulaması belli bir yargıya ulaşmak için yeterli görünmemektedir. Ancak geçen zaman içinde, 168 belde belediyesinin, 584 köyün tüzel kişiliğinin kaldırıldığı ve il özel idare teşkilatının kapatıldığı bir idarî yapıda, bu yönetimlerin yerine getirdiği görev ve hizmetlerin önemli bir zaman aksayacağını kabul etmek gerekmektedir. Son olarak, halkın siyasî katılımının artırılması ve demokrasinin güçlendirilmesi konusunda, yeni büyükşehir sisteminin gerekli imkân ve mekanizmaları yeterince sağlayabildiğini söylemek henüz zor görünmektedir. Daha önce belde belediyesinin kararlarına belli düzeyde etki edebilen ve hesap sorabilen halkın büyükşehir ve ilçe belediyelerinin kararlarını etkileme ve denetleme imkânı azalmış bulunmaktadır.

Kaynakça

- Arıkboğa, Erbay, 2014. “Büyükşehir Belediye Meclislerindeki Temsil Adaletsizliğinin Coğrafi ve Siyasi Görünümleri”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, Eylül 2014, ISSN 2147-6934, ss. 35-61 DOI: 10.14782/sbd.201439372
- Arıkboğa, Erbay, 2013. Geçmişten geleceğe büyükşehir belediye modeli, *Yerel Politikalar*, Ocak - Haziran 2013, 48-96.
- Bingöl, Yılmaz; Yazıcı, Ersin ve Büyükakın, Tahir, 2013. “İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi”, *Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları* Yayın No: 38.
- Bozkurt, Ömer; Ergun, Turgay ve Sezen, Seriy (Ed.), 2014. *Kamu Yönetimi Sözlüğü (Fransızca ve İngilizce Karşılıklarıyla)*, Ankara: TODAİE Yayını, No: 382.
- Can, Ergüder, 2013. 6360 Sayılı kanun ve yerel yönetimlerde yeni dönem, F. N. Genç (Ed.) içinde, *Yönetişim, Türk Kamu Yönetimine Yansımaları*, ss. 265 - 275, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015. *Konya ili 2014 Yılı Çevre Durum Raporu*, ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü, Konya.
- Çınar, Tayfun; Çiner C. Umut ve Zengin, Ozan, 2009. *Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci*, Ankara: TODAİE Yayını, No: 352.
- DPT, 1963. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967), Devlet Planlama Teşkilatı, T.C. Başbakanlık.
- Ergun, Turgay, 2015. *Kamu Yönetimi - Kuram, Siyasa, Uygulama*, Ankara: TODAİE Yayını, No: 385.
- Ersoy, Melih, 2013. “6360 Sayılı Yasa ve Mekânsal Planlama Sorunları”, *GAP Belediyeler Birliği Dergisi*, Mayıs-Haziran-Temmuz 2013, ss. 20-32.
- Ersoy, Melih, 2011. Yerelden Ulusala Merkezileşerek Aynılaştan Planlama Anlayışı. Ankara: SBF Yerel Yönetimler Sempozyumu.
- Eryılmaz, Bilal, 2013. *Kamu Yönetimi, Düşünceler – Yapılar – Fonksiyonlar - Politikalar*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Gözler, Kemal, 2013. 6360 sayılı kanun hakkında eleştiriler, *Legal Hukuk Dergisi*, 11 (122), 37-82.
- Genç, Fatma Neval, 2014. 6360 Sayılı Kanun ve Aydın’a Etkileri, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1 (Özel Sayı), ss:1-29.
- Güngör, Hayrettin, 2012. Yeni büyükşehir yönetimi ve geçiş nedenleri, *İller ve Belediyeler Dergisi, TBB*, Sayı 774-775, Ekim-Kasım 2012, 19-31.
- Gül, Hüseyin ve Batman, Seda, 2013. “Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropolitan Alan Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı yasa”, *Yerel Politikalar*, Yıl 1, sayı 3,7-47.
- Güler, B. Ayman, 2012a. *Hükümetin 8 Ekim 2012 Günlü Büyükşehir Yasa Tasarısı Üzerine*, <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/B%C3%9CT%C3%9CNSEH%C4%BORTASARIBAG.pdf>, Erişim: 11.10.2017.
- Güler, B. Ayman, 2012b, *Büyükşehir Kanun Tasarısı İçişleri Komisyonunda Görüşülüyor*, <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/B%C5%9EB%20KOM%C4%B0SYONDA.pdf>, Erişim: 11.10.2017.

- İzci, Ferit ve Menaf Turan, 2013. Türkiye’de büyükşehir belediyesi sistemi ve 6360 sayılı yasa ile büyükşehir belediyesi sisteminde meydana gelen değişimler: Van örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 117-152.
- Karasu, M. Arman, 2013. 6360 sayılı büyükşehir belediye kanunu ve olası etkileri: Şanlıurfa örneği, *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15 (1), 1-17.
- Keleş, Ruşen, 2014. *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keleş, Ruşen, 2013. *Kentleşme politikası*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Keleş, Ruşen, 2012. “Anakentin Dünü, Bugünü ve Yarını”, *KBAM 3. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, 'Kent Bölgeler, Metropolitan Alanlar ve Büyükşehirler: Değişen Dinamikler ve Sorunlar' Bildiri Kitabı*, 6-7 Aralık, Ankara.
- Keleş, Ruşen, 1985. Türkiye’de anakent yönetimi, *Amme İdaresi Dergisi*, 18 (2), 69-82.
- Koyuncu, Emre ve N. Tunga Köroğlu, 2012. *Büyükşehirler tasarısı üzerine bir değerlendirme*, Politika Bilgi Notu – Kasım 2012, TEPAV.
- Koyuncu, Emre, 2012. *Yenilenen yerel yönetim sisteminde belediye ve il özel idarelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden alacakları payların karşılaştırmalı analizi*, Kasım 2012, TEPAV.
- Özer, M. Akif, 2013. Yerel yönetimler reformunda reform: 6360 sayılı kanun’un düşündürdükleri, *Yerel Politikalar*, Ocak - Haziran 2013, 97-126, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Parlak, Bekir, 2013. Yeni büyükşehir belediye yasasının analizi, *Bursa Yerel Yönetim Dergisi*, Ocak – Şubat, Yıl 5, Sayı 23, 38-40.
- Parlak Bekir, 2011. *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, Bursa: MKM Yayıncılık.
- Tekel, Ayşe, 2017. “Desantralizasyon ve Türkiye’de Metropolitan Alan Yönetimleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, (5), 71-88.
- Tekeli, İlhan, 1983. Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye’de Belediyelerin Gelişimi, *Amme İdaresi Dergisi*, 16 (2), 3-22, TODAİE.
- TEPAV (2012) 6360 Sayılı Yasaya Göre Belediyelerin Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alacakları Paylar, http://www.tepav.org.tr/upload/files/haber/1354287682-2.6360_Sayili_Yasaya_Gore_Belediyelerin_Genel_Butce_Vergi_Gelirlerinden_Alacaklari_Paylar.pdf, Erişim Tarihi: 13.10.2017
- Torlak, S. Evinç ve Sezer, Yasin, 2005. “Büyükşehir Belediye Reformu Üzerine Bir Değerlendirme”, (Ed.: H. Özgür, M. Kösecik), *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar 1: Reform*, ss. 89-108, Ankara: Nobel Yayın.
- YAYED, 2012. “10 Temmuz 2004 Tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nu Değiştiren Büyükşehir - Bütünşehir Tasarısı Hakkında YAYED Görüşü”, (11 Ekim 2012), <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/BSB-YAYED%20G%C3%B6r%C3%BCnC5%9F%C3%BC.pdf>, Erişim Tarihi: 13.10.2017
- Yıldırım, Uğur ve Belli, Aziz, 2013. “Yeni Büyükşehir Belediyesi Yönetim Modelinin Metropolitan Alan Kavramı Açısından Değerlendirilmesi”, *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar* (Ed.: Y. Bulut, V. Eren, S. Karakoç, A. Aydın), ss: 97-111, Ankara: Pegem Akademi.
- Zengin, Ozan, 2014. Büyükşehir belediyesi sisteminin dönüşümü: son on yılın değerlendirmesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, 91-116.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun.

<http://www.konya.bel.tr/ilceyatirimlari.php>, Erişim Tarihi: 13.10.2015.

http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il.html?0_42, Erişim Tarihi: 13.10.2015.

<http://www.konya.gov.tr/goster.asp?baslik=%C4%B0dari%20Durum>, Erişim Tarihi: 13.10.2015.

<http://www.konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=1669>, Erişim Tarihi: 15.10.2015.

http://www.merhabahaber.com/news_print.php?id=318185, Erişim Tarihi: 15.10.2015.

<http://www.milliyet.com.tr/kapanacak-33-belediye-24-gunde-kurtuldu/siyaset/siyasetdetay/12.12.2012/1640495/default.htm>, Erişim Tarihi: 12.10.2015.

<http://www.milliyet.com.tr/eregli-de-altyapi-calismalari-araliksiz-konya-yerelhaber-942764/>, Erişim Tarihi: 15.10.2015.

<http://www.milliyet.com.tr/konya-da-ilcelerin-altyapi-sorunu-2-konya-yerelhaber-246247/>, Erişim Tarihi: 15.10.2015.

<http://secim.haberler.com>, Erişim Tarihi: 13.10.2015.

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0690.pdf>, Erişim Tarihi: 11.10.2017

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, Erişim Tarihi: 11.10.2017

<http://www.yenimeram.com.tr/bozkirda-su-sebekesi-yenileniyor-144415.htm>, Erişim Tarihi: 14.10.2015.

<http://www.yenimeram.com.tr/seydisehirde-ana-caddeler-yeniden-modernize-ediliyor-135672.htm>, Erişim Tarihi: 14.10.2015.

<http://www.yenimeram.com.tr/buyuksehirden-aksehire-prestij-cadde-134823.htm>, 14.10.2015.

<http://www.yenimeram.com.tr/koski-yalihuyukun-15-yillik-su-ihtiyacini-giderdi-49084h-55999.htm>, 14.10.2015.

http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye_secimsonuclari.php?yil=2014&belediyeid=127873, 13.10.2015.